

J E L E N K Ö R.

19. szám.

Pest szerda. marc. 6dikán.

1833.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (torontali közgyűlés, Csekonics jótéte. Szerbek magyarodása. Febr. 12iki jótétek 's nemz. jelességek 16 helyen. Kapdebo és a' Homoeopathia. Ceymann nekrológja. Abauji hírek. Kir. kam. tud). Anglia (az irlandi status egyházban teendő reformnak főpontjai. Az irlandi bill character. Angol zsidók emancipat ója iránt kérelem). Franciaország (köv. kam. ül. sek febr. 16—19ikén, 's páirkamarai febr. 18k. Lehon belga követ a' francziák királyan L. Orleans és Nemour tgek Lafayettenél. M. Soult). Portugália (oportói hírek). Amerika (hírek Veracruz 's Pernambucobul). Ujabb. Bank-részvény.

MAGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony. Febr. 26 's 27ikén tartott 24 's 25ik orsz. üléseikben Rendeink a' vallásbeli sulyoknak többi fejezetin tanácskoztak, mellyekben mind az előlölő mind némelly követ urak javaslatira tett módosítások után, ámbár időrovidség miatt, a' felírás diák fordittatása vizsgálat végett a' háznak még elő nem terjesztethetett, mivel azonban ekkor már a' Főtábla összeült ugyan e' tárgyra várva, a' Rendei biztosságot nevezvén az üzenetet Lonovics pr. ur szónoklata mellett a' felsőháznak átküldék, hol felolvastatván, az ülés eloszlott.

Nagy-Becskerek febr. 21ikén: Torontal megye f. h. 18ikán tarta rendkívüli gyűlést. Ebben a' nemesség a' mostani országgyűlésre nézvest a' hongyülesi követek napdíjai fizetését magára vállalá, de ugy, hogy ezentul egyik hongyülésről a' másikra határozassék el: kit illetend e' kötelesség? Azon kérdést: birhasson e' nemtelen az eddigi törvény 's divatón tul nemesi jószágokat? megtagadó határozat követé. — Zombolyon (Hatzfeld) Csekonics János ur a' szenvedő emberiség ápolási czéljából kórházat alapíta 12 ággyal, ellátá eledellel 's ruházattal a' boldogtalanokat, kiknek száma lehető nevekédttével a' gondoskodás is nevekédni fog. Áldás kövesse lépteit a' széplékűnek! — Ébredéz megyénkben is hova tovább a' nemzetisedés lelke. Szerb ajaku lakosink nevendékeik számára magyar nyelvre oktató iskolai kézi-könyveken, apróbb szótárokon 's grammatikákon dolgoztatnak szerb tudósink. Illy kézikönyv nyújtatott be mult jan. 14ki közgyűlésünkre is. Minekélőtte ezt a' megye kinyomtattatná, megvizsgáltatását küldöttségre bizá. E' gyűlésben a' g. n. e. iskolák számára szerzendő

magyar könyvek iránt is czélirányos rendelkezések tétettek. Fogjunk kezét e' részben is nemes gondolkodásu Szerbek! A' haza ege derültében 's borultában ti is rég osztotok már a' Magyarokkal mint öröm- és bajtársak.

Febr. 12iki jótétek 's nemzeti jelességek: Polgárin (mváros Szabolcsban) puskarobaj közt végzé szeretett Királyunk születés-napján miséjét a' helybeli buzgó plebanus n. t. Makay Bertalan 's a' báró Vaquant gyal. ezredi katonatiszt urakat szívesen megvendégelvé 's a' város főbirájával együtt az ott tanyázó katonaságot fejenként illően megajándékozva. Bélán (mváros Szepesben), hol a' mult év fogytán magyar olvasó egyesület keletkezett, febr. 12. előestvéjén a' tanácsházablakán Országunk két nemtől (genius) tartotta díszes czimere alatt magyar chronostichon villoga szép világolatban. Szenta (bácsi mváros) tanácsháza hasonló ragyogásu magyar chronostichonnal tündöklött ez előestvéen, 's a' teremében adott tánczvigaság bevéte a' kórház javára fordított, más nap mind a' két hitfél mozsár 's puskaropogás közt végzé isteni szolgálatját, a' helybeli olv. egyesület pedig 76 katonának fejenként 1 font húst 's egy icze bort osztata ki. Kanizsán a' kegyes iskolarend fényes 's mozsár-durajokba vegyült misével, érdemes tagjatiszt. Dobay Elek pedig mint ékesszólási tanító jeles magyar egyházi beszéddel ünneplé, ezt követé a' n. tiszt. Podolay Menyhért Igazgató ur adta szíves ebéd, hol Fejedelminkért, Hazánk boldogulásaért, Országos Rendeink boldog végzésükért 's Batthyáni Fülöp hg mint földesur épségeért ürültek az áldomás-poharak 's mind ezeket egy szívrható színjáték (tiszt. Horváth Márton tanítótul) koronázá. Rácz-Almás on (Fehérben) magyar lövész egyesület csatlakozván össze, melly a' Loni szokásokat mint e-

gyik kincsét köz életünknek, csinosabb színben idézné vissza vagy rokonítná, majd azután magasb érdekeit nemzetiségünknek erősb vállakkal viendhetvén, febr. 12 ülte létesülése ünnepét táncmulatsággal, melyben a' már feledéknek indult nemzeti táncz divatozott leginkább. Naponként annyira halad ez egyesület, hogy magából egy olvasó társaságot is ohajt állítani, melly nyelvünk ügyét venné szívére. Soborsin (mváros Aradban) febr. 12. előestvéjén gyönyörűn ki volt világítva, hol is legkitűnőbb villogásu volt a' plebania és tisztartóság épülete, a' szomszéd vámai uradalom tisztartósága 's kasznársága is ragyogó diadalmi kapukká varázsolta lakhelye kapuit, e' közbe vegyült a' soborsini taraczkok 300szori dörgése, mellyet a' polgárság apró fegyvereinek szózatán kívül a' kir. Sötiszség 300szor viszonzta. Más nap a' soborsini, petrisi 's illyói uradalmak tisztai az alattvalókkal magyar öltözetben gyülekeztek sz. misére, hol tiszt. Harabbay Peregrin lelki pásztor velős magyar beszéddel buzdítá a' jelenvoltakat polgári hiúságra. Tedeum után e' magyar öröm-ének zenge: „Tartsd meg Isten Fejdelmünket!“ végzáradéku örömebéd volt a' plebánián mozsaras áldomási serlegekkel. Zágrábon Sermage József gr. kán. 's tud. főigazg. a' mise alatt tisztelgő katonaságnak 50 fr. pengőt, vezéri altábornagy Abele báró 5 akó bort, Sztankovics Kristóf a' katonakórháznak 83 font húst, 83 ft. finom lisztet 's 2 akó ó bort adának. Varasdon b. Rodiczky nyugpénzes altábornagy 1 borjút, 1 akó bort, 20 ft. rizt, 50 zsemlyét, a' nemesség 's polgárság 17½ akó bort, 116 fr. 24 kr. pengőt, 1 borjút és 140 zsemlyét részint a' kórháznak, részint az ott fekvő Radossevics őrosztálynak. Mohács on az ünnepelőtti alkonyt köz kivilágítás díszelé szép rajzok- 's feliratokkal, 12-kén az egyházi könyörgés után tiszt. Angyal Január az ifjusághoz számos vendég előtt ozélirányos lelkes magyar beszéddel szóla, mellyet taraczkizúgztatú magyar Tartsd meg Isten 's estve a' tanáestől intézett szabad bemenetű tánczvigalom rekeszte. Sárközön (Szatmárban) főispánságába martz. 14ikén iktatandó Vécsey Miklós b. a' vmegyei küldöttséggel ünneplé azt, melly t. i. főispánja

kineveztetésére örvendőleg járult oda. Gyulán főtiszt. kan. 's pleb. Fejes József ur az ott levő hadfogadó vitézeket fejenként 1 vfrttal ajándékozá meg. Jászberényben Stipula Péter apát 's pleb. ur által végzett díszes egyházi szolgálat után a' nádori Főkapitány, kerületi tiszték, községi képviselők 's az ifjuság jelenlétében tiszt. Fabina Balázs ékesszólási tanító lelkes szónoklattal tünteté elő fels. Urunk hadi, békei 's vallási érdemeit. Többi részeit a' nap 's éjnek áldomásokkal fűszeres nagy ebéd 's tánczvigalom foglalá. Sz. Fehérvárott a' vitézlő rend különféle osztályinak versenyleg tisztelengő lödözési közt tartatván a' hálaáldozat 's örvendő m. Tartsad Istennel rekesztetvén, főtiszt. Simonyi n. prépost, Farkas kán. 's Bajzáth György alispán ur 150t vendégeltek meg fényes asztallal. A' tisztelkedett katonaságot a' ns káptalan 14, tek. Bajzáth alispán pedig 25 akó borral vigasztalák meg; esti 6 órakor pedig ragyogott először csillogó fényben a' vásárpiaczi artézi kuton azon argandi lámpa, mellyet f. t. Farkas Ferencz kán. 200 p. frtnyi magpénzzel állandó intézetül alapítani szíves volt. Arad on még most oláh és szerb-illyr ajak is zengvén sokszoros évét (ad multos annos = intru multi anni = na mnogaja lyeta) ohajtó ismétletes dalát 's Tartsd meg Isten énekét, Manuilovics archimandrita 150 szelet kenyeret, 120 darab húst 's 2 akó magyaráti bort ajándékozott a' kórháznak. Besztercebányán Radvánszky Lajos alispán az üdvezlő durrogások közt végzett isteni szolgálat 's más több rendbeli tisztelgés után, radványi kivilágított kastélyában adott fényes tánczvigassággal zárta be az estvét, hol a' szokott elköszöntések magyarul hangzottak. Szász-Martonfalván (Felső Fejér vmgyében) mozsárdöbörgés jelelé a' nap hajnalát. 10 órakor a' megyei tisztikar 's egyéb RR. nemzeti díszruhában gyűlvén a' terembe, Bolyai Antal főjegyző szónoklata mellett m. Daniel Elek főispán ur előtt fejezék ki azon tiszteleti hódolat 's hála közörömét, mellynél fogva hazánk a' béke szelid malasztival él, elmulván tatár, török 's bel vihar dulta siralmas időszakaszi. Erre az egész Egyetem a' szentegyházban végzé mozsárdörej közt (még pe-

dig mind a' négy törv. vallásfél számos tagjai testvéri öszhangzattal a' keresztyénség legmagasb ideájában a' szeretetben egyesülve buzgó könyörgésit. Ezt a' m. főispán gazdag és sok jeles üdvözlettel ürongetett áldomású ebéde követé. Estve az egész helység ki val: világítva, a' megyeház udvarán örömszövétneknek lobogtak, a' szűk állapotu lakosságnak a' m. főispán osztata gyertyákat, 's így barátságos társalkodás, nyájaság, egyszerű 's rokonérezelmű jó kedv közt, tova minden fesz- és pöffeszkedéstől, rózsaszín szárnyakon hangszeri zengzet 's örömdurrogások köztröppentek el e' szíves vígadalmi órák. Így ünneplé B e r e g is Beregszászon.

Temesből febr. fogytán: Kabdebo Gergely ur közbirtokosa Baraczházfalva helységnek, 's előbb megyénk tiszt. orvosa, másfél év előtt némi különös eset, főként pedig ns Pest megye országos hirű főorvosa Forgó György ural folytatott társalkodása által, kitünőleg kedvelvén meg a' Homoeopathiát, férfias lélekkel buzgott egész miségében felfogni azt. Nagy tudománya és tapasztalásinál fogva sajátjává is tevé azt, 's így lön hogy segedelméhez folyamodó jobbágyit 's az idegeneket a' Homoeopathia rendszeréhez képest kezdé orvoslani először ugyan a' göresmirigyből, aztán más nyavalyákból is, 's iparkodásit olly szerencsés siker koszoruzá: hogy már mult 1832ik májusában a' mindenszerte kedvezőleg terjengő hirnél fogva száz meg száz tódult Baraczházára közel 's távol vidékből, kül- 's bel nyavalyában senyvedő. Hiteles szemtanuk vallják, hogy nem csak a' helybeli korcsma, hanem házának téres udvara is tömve volt gyakran, könnyebb és sulyosb betegekkal, 's tagadhatlan, hogy számtalanok hálás szívvel köszönik felgyógyultokat a' nemes lelkű orvosnak, ki minden legkisebb önhaszon nélkül ingyen osztogatja orvosszereit a' betegeknek, 's a' legnagyobb béketűrőssel, reggeli 4 órától kezdve, sokszor éjfél 12ig is, fáradhatlan a' nyavalygók kihallgatások, 's azoknak az orvoslasmód 's e' közben tartandó ét-itali rend felőli oktatásokban. Kabdebo urnak pontos jegyzőkönyve szerint, 1832 dec. fogytán öt ez ret felül hágott száma azoknak már, kik ápolási által Baraczházána'

Homoeopathia vigasztalásiban ingyen részesültek. Ezek közt némellyek felgyógyulta szinte csudával határos mint p. o. tek. N. F. Csongrád megyei főügyészé 's táblabíróé, ki 17 évü 's így elidült in-zsugorulatból, lába egész idegzetének v. ideg-rendszerének (nervum systema) tökéletes helyreálltával, teljesen felépült Baraczházán 9 hét alatt. — Eljen, 's élend is e' dicső emberbarát gyógyrendszerével együtt, mellyet példás ügyességével a' sinylő emberiség órangyalává magasít! H. T. 's B.

Cleynmann Károlyért itt Pesten a' helv. vall. egyházban f. h. 24ikén gyász-tiszteletés fog tartatni. A' boldogultat mell-vizkóróság ragadá, Szirákon mint már említők, f. eszt. febr. 15ikén (nem 16ikán) az emberiség, mellynek egyedül élt, köréből el a' multak országába élte 61ik (nem 60ik) évében. Nyavalyája utolsó két hónapjában igen elsulyosult, kivéve 2 végső napját, mellyeken fájdalmi egészen eltűntek, 's utánok a' halál karjain az öröklébe csendesen áltszenderült. Született 1772 január 15ikén kalmár nemzetségből Majnamelletti Frankfurtban; iskolai pályáját Erlangenben végzé, hol a' hittudományi koszorut is nyéré, 's honnan 1793ban a' bécsi ref. egyház második predikátorának hivatott meg. Bécsből 1816ban a' pesti ref. német közönség predikátoraul hozatott le, 's hosszasan, érdemteljesen viselé hivatalát, mig végre napról napra hanyatlóbb egészsége miatt a' mult év nyarán nyugalomba lön kénytelen vonulni Szirákra m. gróf Telekiek jószágába. Neve mint nagy szónoknak 's lelki atyának egy hirű, egyenlön jeles. Nyomtatásban kijött, 's köz kedvességü egyházi értekezései, két kötet beszédei, 's imádságos könyve halhatlanitják bokros tudományát. Egyházi beszédei folyóirat is indított meg a' már szinte boldogult Wächter Superintendenssel, 's most közelebb épen újabb beszédei gyűjteményét szándékozik sajtó alá bocsátani, midőn a' sir további munkáitól örökre eltiltá. Charactere tisztaságát magasztalólag viselik emlékökben közelebb ismerőji, felejtetlenül számos boldogítottai. Tisztelet porainak!

Kassa febr. 20ikán: Megyénk belső kormányzására nevezetes lön mingyárt a' f. év

beköszönte az által, hogy annak leginkább eserhái járását darab idő óta rettegésben tarták Szabó József és Prisolko György szökött katonák, kik minekutána fosztogatásaik, rablásaik 's gyilkolásaiknak pohara csordulig megtelt, Felső-Gagy helységben, mint származásuk 's legtöbbszöri büntetteik helyén elfogatván, a' rögtön bíróság ítélete következtében 3mad napra jan. 3ikán ugyanott fel is függesztettek. Sok ezer volt nézője e' szomorú de mellőzhetlen foglalatosságának, melly 7ik undorító példa már a' felső-gagyai határban, — adná Isten, hogy egyszer mind utolsó, 's szerezné már meg valahára megyénk ezen erdős és egymást érő halmok 's völgyekkel megrakott vidékének, rossz emberektől oly sokat megzavartatni szokott csendét 's bátorságát! — Elfogatásuk egy kis utközetet ábrázolt; katonai ügyességgel tett hátrálásuk alatt több mint 8 rendű támadó 's oltalmazó lövést tettek pisztoly 's karabinjaikból, míglén végre a' derék felső-gagyai jegyző Dunay József, a' közjóért saját életét kockáztatva, megkerülvén a' hatalmaskodókat egy fa mellett bevárta 's Prisolko szerencsésen arczul lövén további árthatásra alkalmatlanná tevő, Szabó József pedig a' neki bátorult nép levervén elfogá; kiknek a' közönségre nézve tett illy fontos szolgálatjuk 's bátorságuk a' megye előbbi határozata következtében, 96 pengő frttal jutalmaztatott meg, e'felett az egész Cserhát köszönetet mond a' biztos járás-kezelés helyre állítóinak. J. F.

Az erd. kir. tartományi bányász törvényszék első titoknoka Bujkán Miklós meghalt; Frankovich Péter halálával pedig a' n. Szebeni kerületi fő tizedes-hivatal megürült.

Martz. 5ike délelőtti 11 $\frac{1}{2}$ órájától fogvást a' beállított hajóhid nem csak e' két anyavárost, hanem dunántuli testvér hazánkat is egyesíti.

A N G L I A.

Következők az irlandi status egyházban (angol-protestans) teendő reformnak, mint azt a' kormányzék ajánlja 's lord Althorp a' febr. 12iki ülésben előadá, fő pontjai: 1). Az egyházi adók (church cess) azonnal 's teljesen eltöröltetnek; ez az irlandi népről, még pedig jobbadán catholicusokról eszten-

dönként 70,000 sterlingnyi terhet hárít el. 2). A' négy érsek- 's 18 püspökség koronként 2 érsek- 's 10 püspökségre szállítatik alá, 's az így megszüntetett fő papi székek jövedelmei a' köz egyházi jövedelmekhez vétetnek. 3). Ugyan ezekhez ad minden püspök évenként 5—15 pcentet jövedelmeiből. 4). A' derbyi püspökség jövedelme most mingyárt (12,000 font sterlingről 7,200ra), az irlandi primásé pedig a' mostaninak halála után alább szállítatik 's a' lehuzott pénz a' köz egyházi jövedelmekhez tudatik. Ezen lehuzások által a' püspökök mostani tiszta jövedelmeikből (mindössze 130,000 font st.) 60,000 font takarítatik meg a' status rendelkezésire. 5). Az annaták (first fruits) helyett, mellyek utóbb egészen megszüntetnek, minden beneficiatus, jövedelmei nagyságához képest, 5—15 pcentet fizet; melly taxa alól azonban a' 200 font sterlingnél kevesebb esztendei jövedelmük fölmentetnek. Valamennyi irlandi parochia jövedelme nem tesz többet 600,000 fontnál. 6). Minden sine cure végkép eltöröltetik, 's jövedelmeik az egyházi köz pénzalaphoz vétetnek. 7). Ezen pénzalap administratiojára biztosak nevezetnek; kik 8) a' titkos tanács megegyezésével egyes parochiákat szét is osztathatják. 9). Olyan beneficiumnak, hol három év óta pap nem volt 's egyházi szolgálat nem tartatott, jövedelmeit a' nevezett biztosság felfüggesztheti 's az egyházi köz alaphoz (fundus) huzhatja. 10). Püspöki földek bérlői, — millyen Irlandban igen sok van —, a' bérlött földeknek bizonyos, meghatározott gabonaváltság mellett örökös birtokába juthatnak. 11). Az illy örökülőkkel lett bérföldek (arendák) bérségei v. jövedelmei ezután nem az egyháznak többé, hanem a' statusnak fognak fizettetni 's világi czélokra is fordíthatatni. Ezekből a' status, ha a' bérségül adandó gabona még legolcsóbb áron adatik is el, esztendőnként közel három milliót nyerend. — A' tizedeknek földekkel fölcserélthetése, a' papoknak községekben tartózkodása 's több beneficiumnak egy személyre halmoztatása külön bíleknek tárgyait teendik. Ezen javaslatokat, mint már röviden érintettük, a' házjlegna-

gyobb tetszéssel fogadá. Sőt több pontnál hosszas időig tartó tapssal szakasztotta az előadó lord Althorp beszédét félben, mellynek végeztével különösen O'Connell azt mondá, hogy ő a kormány javaslatát nem csak megelégedéssel, hanem való elragadtatással hallgatá 's ő azt teljes szívéből és erejéből fogja támogatni. Azonban Inglis, Peel és Shaw urak ellenkezőleg nyilatkoztak, a javaslatot, különösen pedig az eddigi egyházi jövedelmeknek világi haszonra fordítását veszedelmesnek, 's a királyi esküvel meg nem férhetőnek állítván. Mind e mellett is lord Althorp engedelmet kapott a bill behozhatására, melly legközelebb először fog a házban felolvasatni. — Febr. 14ikén Wynn ur megtevé jelentett indítványát Pease urnak (a quaker tagnak) pusztá erősítés v. szóadás melletti behocsáttatása iránt, mit is a ház azonnal tapsok közt és köz akarattal elfogadott. Más nap Pease ur az ülésben megjelenvén a számára készített ünnepélyes erősítést a ház asztalánál elolvasta, mire széket fogván, szives köz tapssal üdvözöltetett. Erre lord Morpeth jelenté, hogy a jövő aprilis 2ikán egy billt fog behozni, melly által a quakerektől ezentul általában minden olyas eseténél, hol különben eskü kívántatnék, a pusztá bizonyítás vagy solennis erősítés fogadtassék el. Továbbá Hume ur jelenté, hogy ő legközelebb egy új alsóházi ülés-terem építtetésre fog indítványt tenni, minthogy a mostani olly igen alkalmatlan. Lord Althorp feleli, hogy ez iránt a kormány részéről nincs semmi ellenző észrevétel. Végre Peel ur a 13iki ülésben tett előleges jelentvényéhez képest hosszasan keleti a ministeriumnak Hollandia iránt követett politikája ellen, névszerint a hollandi hajókra vetett embargot roszalván, ellenben Hollandiát 's annak politikáját magasztalván. Hasonló értelemben szólottak Pollock, Baring, Scarlett és Vyvyan urak, 's ellenök több más tag után lord Palmerston. Ez utóbbi a többek közt azt mondá, hogy épen a háboru elkerülése végett kelle a ministeriumnak az embargohoz, mint szelidebb rendszabáshoz nyulni; egyébiránt ő hiszi, hogy a béke Belgium 's Hollandia között ezután is fen fog tartatni. Mi a hosszú protocollozást

illeti, inkább folyjon ez iránta, mint embervér. Különbén a lord úgy hiszi, hogy míg Anglia 's Franciaország egyértelműek, az európai béke kezökben van, 's ő reményli, a háznak mai vitásai nem fogják a hollandi királyt egy olly politikai pályán megmaradásra bírni, melly az ő saját alattvalóinak ártana leginkább. Angliának java és kötelessége: meggátolni Belgiumnak ujlag hollandi kormány alá jutását vagy széttdarabolatását, sőt az elválást olly tökéletessé tenni, hogy Belgium függetlenné 's neutralissá tétetvén, ugyan ez által Hollandia függetlenségét is biztosítsa. — Ezen nyilatkozások után a vita önkényt megszűnt, minthogy Peel ur semmi külön indítványt nem kapcsolt észrevételeihez.

Azon rendkívüli hatalomnál, mellyel az irlandi vice-király a lord Grey által behozott 's mult levelünkben említett bill által felruháztatik, emiékezetes az óvakodás és szelidség, melly azon billnek egyéb határozatit bélyegzi. A hadi törvényszékek nem ítéhetnek halálra; legfőbb büntetés a deportatio. Az előbbi illyes actáknál, úgy mond lord Grey, midőn a királyi helytartók hatalmat kaptak hadi törvényszékek felállítatására, kényökre hagyatott meghatározni az azokat képzendő tagok számát is. Most ezen törvényszékek nem állhatnak 7nél kevesebb, se 9nél több tagból, 's közülök mindeniknek legalább is két évet kellett már a serégnél szolgálnia 's legalább is 21 esztendőnek kell lennie. — Minden, kinél lázító irományok találtatnak, árulásban vétkes és fogságra ítéltetik, de melly fogság egy esztendőnél tovább nem tarthat, 's a törvényszék őket ezen idő előtt is szabadon bocsáttathatja, ha kézre keríti azokat, kik ezen irományokkal lázításra valóban éltek is. Minden, ki a vád, tanu, vagy eskütképen szolgálatokat személyökben vagy pedig vagyonukban sérti, 7—14 esztendeig tartó deportatióra ítéltetetik. Előbbi actáknál ezen esetben halál mondathatott. A Habeas-corpus acta ugyan ezen rendkívüli határozatok divatozásai alatt minden bevádolttra nézve felfüggesztetik, de reményli a minister-elölülő, hogy a lordok ennek sürgető szükségét állítani 's abban a kitett óvások mellett a sa-

lus populi suprema lex szerint meg fognak egyezni. 's a' t.

Az angol zsidóknak polgárisodása esz- közlésére szövetkezett Egyesület a' londoni közelebbi hirlevelekben következő jelentést bocsátott közre: „Alóírtak ezennel tudósítjuk többi keresztyén földieinket, hogy mi az egybeült parlament elébe újabb kérelemmel szándékozunk járulni, a' hármas országbeli Mózes vallásu emberfeleink teljes emancipációja iránt; készek már e' keresetünk támogatására meghívó kérelem-levelink is a' lordokhoz 's közönségekhöz, 's nyitva állanak minden felekezeti keresztyén polgártársunk aláírására. Nem is kétli az egyesület, hogy minden osztályu polgártársink ne sietnének e' kérelmet aláírva tudatni a' törvényhozó testtelabeli üdves véleményöket: mennyire kívánják ez országban is a' Zsidókat, hasonlóan mint már Francia, Hollandia, Belgium, Dánia, Würtemberg, az egyesült éjszaki amerikai statusok, sőt az újabb törvények értelmében magának Angliának három gyarmatiban is, u. m. Jamajka, Barbadoes és Canadában, többi honfitársaikkal egyenlő polgári jusokkal éltetni, 's kiemelni azon utálatos elkülönözésből, melly alatt eddig elé olly huzamosan 's méltatlan türelemmel senyvedtenek. Hát nálunk mikor emancipáltatnak?

FRANCZIAORSZÁG.

A' követkamara febr. 16ikán kérelmekkel foglalatoskodék. Legtöbb figyelemre méltók ezek közül több, a' restauratio idejében politikai vétség miatt elítéltek kérelmeik, mellyekről Sapey ur mint tudósító e' következő felvilágításokat adá: A' restauratio ideje alatt, u. m. 1814től 1830ig minden rendü és rangu polgárok ellen bocsátattak ki politikai vétségek miatt fenyítő-ítéletek, különösen pedig katonák, írók, újság-szerkeztetők, könyvnyomtatók és árusok ellen. Mindnyájan emlékezünk illyesekre 's én csak azon egy példát akarom felhozni, a' mi 1816ban Grenobleban történt. Itt egy hadi biztosság, melly déli 11 órakor ült egybe, alkonytig 30 vádlottnak pörét végezték el 's a' 30 közül 21et ítéltek halálra, 's közöttök egy 15 esztendőös ifjut is. Lehetetlen, hogy illy rövid idő alatt pártra-hajlatlan nyomo-

zat 's lélekisméretes ítélet történhetett volna. Ennél sebesebben az 1793iki véres revolutio-törvényszék sem ítélte. Általában a' restauratio egész ideje alatt politikai vétségekért 108 ítéltetett halálra 's végeztetett ki; 18 bélyegeztetett meg; 171 ítéltetett in contumaciam halálra, melly utóbb lágyabb büntetéssel váltatott fel; 36 küldetett gályára; 72 deportáltatott; 116 lón számüzve 's 981 ítéltetett 2—15 esztendői fogságra! — Legnagyobb része az ezek közt találtatott katonáknak a' juliusi revolutio óta ismét vissza lépett hadi szolgálatba, mások pedig polgári hivatalokat nyertek, de igen sokan minden kereset-mód nélkül maradtak, kik most segedelmért esedeznek, hogy élhessenek vagy keresetöket megkezdhessék. Nyomorú állapotjokat tekintvén a' belső minister 1830 novemberétől kezdve mintegy 350nek közölök segedelmezést adott osztálya titkos költségeiből, 's most hónapoként 4,000 franc osztatik ki közölök azoknak, kik Párisban, 's 2,260 franc azoknak, kik az ország más részeiben tartózkodnak. Ha ugy mond továbbá Sapey ur, a' kormány milliókat ad a' politikai vétségü külföldi menekvőknek, rosszul illenek a' korábbi belföldi politika áldozatiról megfelelkezni. Ezen emberek közül 1830 óta csak tíz adott birói nyomozásra okot 's a' jun. 5iki támadásban csak egy vön részt. — A' kérelembiztosság tehát, hogy mindenkinek saját szorgalmán kívül az illő és méltó segedelmezés megadathassék, 's minthogy öket előbbi birtokaikba 's más polgári jusaikba seregestül visszaállítani többé nem lehet, ezen egyes kérelmeket a' belső ministerhez utasíttatni javallja, általában pedig azt, hogy a' megürüendő, nyilvános hivataloknál reájok illő 's előkelő figyelem fordíttassék. Ezt legelőbb is igen jeles előadással Bignon, utána pedig többen támogatták. Illő tisztelni azokat, ugy mond Schonen ur, kiket a' despotismus megakart piszkolni. Igy Dupin, Deliberde, Mauguin, Lafayette, d'Argout, Merilhou. A' kamara bővebb kártéríthetés és segedelmezés végett a' hadi- igazság- és belső ministerekhez utasítá a' kérelmeket. — Február 18ikán elvégzé a' kamara az egyházi status-költségek vitatását 's a' külső ministeriuméit

vevé föl. Legnevezetesebb volt azonban ezen ülésben egy szóvita, mellyet Glais-Bizoin urnak azon kérdése gerjesztett: miért nem ment még a' meggyeszerkezeti törvény, mellyet e' kamara már három héttel ezelőtt elvégzett, a' pairkamarába föl? Gróf d'Argout (minister) azt felelé, hogy ő azt csak ötödnapja vette kezébe (több oldalról: micso-da? —) 's most már rövid időn fogja azt a' pairkamara vitatni, melly előtt a' miniszterek több, a' követkamara által módosított cikkely változtatásit fogják sürgetni. (Ismét csodálkozás és több felől kacaj). Én nem tudom, mi csuda van abban, ha mi a' pairkamara előtt is ellene leszünk olly határozatoknak, mellyeknek immár ezen kamarában is ellene voltunk. Garnier-Pagès: Tehát a' többség nincs a' minister urakkal! (Ujabb kacaj). D'Argout: administratiót illető törvényeknél más nézetei lehetnek a' többségnek 's a' ministeriumnak a' nélkül, hogy ez eldöntő vagy állandó dolog lenne. De a' nyilvános rendet illető akár mily kérdésnél úgy hiszem, egy értelemben van e' kamara a' kormányal, (centrum: úgy van!) 's én reményem, hogy mi különösen a' tisztelt tag felett (Garnier-Pagès t. i. a' republicanusokhoz tartozik) mindig megtartandjuk a' többséget. — Pagès: Hallatlan dolog ministeriumtól azon nyilatkozás, hogy e' kamarában rendszabásokat fogadott el, mellyeket a' másokban teljes erejéből támadand meg. Egyes személynek, igen is, nem szükség bár alaptörvények felett is egy nyomon járni a' többséggel 's azért én meg nem foghatom: mikép czélozhat itt a' minister ur én reám? de azt ismétlem: csuda és hallatlan dolog ministeriumnak azt nyilatkoztatni ki, hogy alaptörvények felett, milyen a' meggyeszerkezeti dolog, nem nyerheté meg a' képviselő kamarai többséget. — Itt a' centrum félbe kíváná szakasztatni a' vitát, mi meg is történt 's a' kamara más tárgyra ment által. A' más napi, u. m. febr. 19iki ülésben a' külső ministeri budget-vitatás szokott alkalmával több oldalról támadá meg az oppositio a' ministerium külső politikáját, névszerint Salverte, Delaborde urak 's kivált general Lafayette, kinek valamint külső minister duc de Broglienak válaszló be-

szédét is bővebben fogjuk közleni. A' minister után Mauguin urnak kellett vala sor szerint szólani, de késő levén az idő, ennek kihallgattatása köv. ülésre halasztatott.

A' pairkamara febr. 18iki ülésében folytatá az ostromállapotú törvény feletti általános vitatásokat, ma jelesül Grouchy urat hallgatá ki, a' nélkül azonban, hogy valami eldöntő végzésre látszanék hajlani. Végre general Guilleminot azon javaslatot tevő: küldetnének minden eddig tett mellékjavaslatok újabb vizsgálat végett a' biztossághoz vissza, mit a' kamara el is fogadott. E' szerint várhatni, hogy a' kamara a' biztossági törvény-javaslatot nem veti ugyan egészen félre, de csak újabb tetemes változtatásokkal fogadandjama el.

Február. 17kén adá által Lehon ur (belga rendkívüli követ) kísértetve titoknokaitól nyilvános audientian Ő Felségének a' belga nemzettől a' francia hadseregnek szavazott köszönetet magában foglaló belga királyi decretumot. Ő Felsége, kit a' kir. hercegek, miniszterek, marsalok, különösen marsal Gérard 's az antwerpi expeditioban részt vett generálok környeztek, a' többi közt ezeket mondá: Én ezen ünnepélyes irományt, mellyet az ur nekem a' Belgák királya nevében általnyujt, élénk örömmel veszem Franciaországra 's reám nézve... Örömmel mondom azt az urnak, hogy Belgium ama' kedvező fordulatot 's Europa abban a' békefenmaradásnak újabb zálogát Franciaország 's Anglia egyetértésének köszöni... Az én fiaim szerencsésjöknek tartják, hogy ostohtattak vitéz katonáink fáradalmiban azon érdemes marsal vezérlete alatt, ki zászlóink becsületét már annyi ütközetben vívta ki. Gyönyörűség nekem, hogy ők első felleptökkor a' hadi pályán egy olly történetben vehettek részt, melly nyilvános tanuja leend mindig azon hívségnek, mellyel részemről az egyezkedések teljesíttetnek 's még inkább megerősítendi azon drága kapcsolatot, melly engem a' Belgák királyához csatol.

Orleans és Nemours királyi hercegek meglátogaták general Lafayette-t. Ez nem kevés csodálkozást gerjesztett, úgy mond a' Messenger: miután a' királyi ház tagjai 's

a' francia revolutio ezen agg bajnoka (veteranus) olly rég óta távolatban éltek egymástól. Egy idő óta az ifju herczegek liberalisabb 's a' jelen ministeriuméval szinte ellenkező politikai ideákat szeretnek láttatni, 's lehet, hogy e' látogatás is ezen oppositioiszellemnek (mellyet, mint láttuk, a' kamarai többségben is gyakran vehetni észre) következése. — Orleans hg febr. 21diken Brüsselbe érkezett, honnan azonban rövid időn visszaváratik.

A' Stenographe szerint marsal Soult olly igen szenved régi sebeiben, mellyeket az újabb sérülés ismét felingerlett, hogy kénytelen lesz, mihelyt az idő engedi, furdóbe utazni, de hivatalos foglalatosságát tán addig sem viheti. Ennél fogvást hiszik, hogy a' marsal csak osztálya (a' hadi ministerium) budgetének vizsgálatását fogja még bevárni 's akkor a' ministerium előlülőségéről lemond.

PORTUGÁLIA.

Az angol Morning Chroniclei hírek szerint Oportóból febr. 4kéről, a' dom Pedro szolgálatában álló angol sereg tömegestül (in massa) készült Oportot elhagyni 's hadom Migueltől szívesen fogadtatnék, ugyancsak az ő eszközlere által Angliába visszaköltözni. Ellenben a' Globe következőket közöl Oportóból febr. 10kéről: Néhány lövést kivéve, mellyek 31kén a' város ellen estek, itt a' jan. 24ki csata óta csendben vagyunk. Stratford Canning urtól érkeztek levelek, mellyekkel dom Pedro igen meglegültnek látszik. A' sereg új szerkezetet kapott; az első osztály parancsát Terceira herczeg, a' másodikát Saldanha, a' harmadikát Stubbs generálok nyerék, ez utóbbi osztályban van az egész angol sereg. Ugyancsak az angol csapatokból néhányan átszöktek. A' cholera nem tesz tetemes pusztítást. Mind az ostromló mind az ostromlott hadsereg általában igen rossz lábon állanak. A' dom Pedro szolgálatjában álló zsoldosak között ne ve ke dik a' zugolódás és engedtlenség. Maga dom Pedro eddigi tekintetéből vesztett 's ugy hitték, Saldanha és Stubbs megtámadáshoz fognak kezdeni a' nélkül hogy őt kérdenék. Ha képes volna e' két general a' 9—10,000re menő sereget

rendben tartani, ugy talán lehetne ezen megtámadásnak sikerét várni 's ezen ocsmány harcznak valahára már végét látni. 's a' t.

A M E R I K A.

Veracruz ujjab, január. 11keig terjedő hírek megerősítik a' Santana és Bustamente között Pueblánál kötött fegyverszünetet. Azonban a' mexicói törvényhozó kamarák, mellyeknek e' fegyverszünet elejökbe terjesztetett, visszaveték azt, 's Bustamentét árulónak nyilatkoztatván, tőle a' kormánysergek parancsát elvevék. — Erre Bustamente Santanával és Pedrazával egysülvén, Mexico ellen indult 's abba ezekkel együtt a' nép örvendezési között január. 3dikán bement. A' praesidensséget ideiglen Pedraza, a' vicepraesidensséget Bustamente vevé által; az új praesideusválasztás jövő aprilisre határozottatott.

Pernambucoban (Brasilia) a' mult december végén újabb támadás ütött-ki. A' támadók legelőbb is a' vámházra rohantak 's abból igen sok, különösen angol kézműárut raboltak ki. December 27kén, midőn e' hír indult, a' polgárság folyvást fegyverben volt.

Ujjab: Az Irlandot illető biil (Insurrectionsacte) febr. 18ikán minden oppositio nélkül másodsor olvastatott fel a' felsőházban. — Lord Palmerston 's hg Talleyrand egy hosszú jegyzéket adának ált febr. 14ikén báró Zaylennek azon kívánattal, hogy azt a' mellékelt felvilágosító irományokkal együtt udvarának küldje meg. A' nevezett két meghatalmazott kifejti ezen jegyzékben: miért és mikép nem vezettek az utóbbi hat héti közlekedések semmire? 's ezen újabb sikeretlen munkának 's idővesztésnek feleletterhét a' nevezett követ urra (Zuy-leure) 's azon kormányra, melly neki illyes utasításokat adott, háritják 's az ebből eredhető következéseket is ugyan nekik tulajdonítják. — A' francia követkamara febr. 20iki vitatásai (a' ministerium külső politikája felől) nem nyujtanak semmi újat, semmi érdekest. Utóljára general Bertrand szólott az oppositio szellemében, de mint a' többiek, igen mérsékeltlen, mire az általános viták bérekesztettek.

Bank-részvény martz. 2ikán 1221 ½

Szerkezteti Helmezy. Nyomatja Landerer.